

Сохацька О.М.

Д.е.н., професор, завідувач кафедри міжнародного менеджменту та маркетингу Тернопільського національного економічного університету

ГЛОБАЛЬНИЙ ВИКЛИК ЧИ ВИКЛИКИ ОСВІТИ?

У сучасному високотехнологічному світі не існує галузі, компанії, урядів держав, що не зазнають суттєвих змін. Однак лише ті з представників бізнесу, політики, домогосподарства, що оволодіють сучасними методами створення конкурентних переваг, зможуть встигнути одними із перших розпізнати процеси створення нових галузей, а значить нових професій.

Варто погодитися з відомим освітянином, науковцем, колишнім міністром освіти України В. Кременем, що ми ще не до кінця уявляємо устрій інформаційного суспільства, оскільки його техносфера розвивається настільки швидкими темпами, що неможливо точно визначити технології, з якими матиме справу сьогоднішній учень, назвати професії, що з'являться через 4–5 років.

Сьогодні перед освітою повстали абсолютно нові виклики і сама освіта стає глобальним викликом для розвитку нового суспільства. Так, система вищої освіти повинна дати відповідь на запитання, які потрібно сформувати навички для роботи у майбутньому, що будуть необхідними у цьому турбулентному періоді розвитку світової економіки.

Сучасні глобальні виклики розглядаються крізь призму трьох факторів – самоорганізація, самоосвіта, самоуповноваження. У цьому контексті сьогодні відбувається і еволюція сучасної освіти – з'являється все більше людей, які самостійно формують власний освітній досвід. Для позначення цього вже існує і свій окремий термін – BLAST learning, тобто навчання через пошук.

Ключовим моментом цього процесу є те, що ви уповноважуєте себе на отримання якісної освіти. Ви берете на себе відповідальність за те, куди ви рухаєтесь, яким чином, через які формати. На основі цього тренду формується номадизм – подорожі за освітою.

Світова освіта зіштовхнулася з тим, що процеси формування освітніх програм та освітнього середовища є досить регламентовані. Зокрема в Україні вони врегульовані законом до такого ступеня, що будь-які експерименти та інновації не мають простору на втілення. Певну автономію пропонують приватні вузи та осередки

неформальної освіти. Відносно недавно закордоном з'явилася нова освітня практика у вигляді knowledge village («освітнє поселення»), куди люди приїздять спеціально для обміну знаннями.

Навіть відомі університети світу зіштовхнулися з втратою довіри до якості та інноваційності їхніх освітніх програм. Довіра знижується не тільки через те, що освітня система не встигає накопичити і розподілити достатньо актуальних знань, але й через те, що наразі людям важливо вивчати тільки те, що важливо для них особисто.

Частково у відповідь на втрату довіри університети почали відкривати свої програми, курси, зробивши їх доступними через систему on-line освіти. Масовим стало явище доступності для широкого загалу курсів відомих науковців та викладачів через систему дистанційного навчання.

В деяких штатах США наразі вимагають від учнів старших класів протягом навчання пройти принаймні один онлайн-курс, щоб підготуватися до навчання в коледжі чи університеті. Одна з найважливіших компетенцій сьогодення – навчатися протягом всього життя.

Варто зазначити, що більшість тих, хто сьогодні навчається у вишах за існуючим переліком спеціальностей може не знайти таких робіт. Оскільки:

- дві третини втрачених робочих місць припадає на офісну сферу, так званих «білих комірців». Безліч офісних функцій будуть передані машинам;
- число робочих місць зростатиме нерівномірно;
- швидше за все, більше нових фахівців буде потрібно в таких сферах як наука, технології, інженерія та математика.

Отже потрібно шукати відповіді на ці виклики, а для цього варто вивчати людину, оскільки очікується «боротьба за таланти» в галузях з високими темпами зростання – обчислення, математика, архітектура, інженерія тощо.

Як вважають учасники економічного форуму у Давосі у 2016 р., освіта має формувати наступні компетентності для роботи у другій половині XXI ст.:

- комплексне багаторівневе вирішення проблем;
- критичне мислення;
- креативність;
- вміння взаємодіяти з людьми;
- емоційний інтелект;

- прийняття рішень на основі формування власного судження;
- клієнтоорієнтованість;
- вміння вести переговори;
- гнучкість розуму.

Саме над вирішенням цих проблем має зосередитися вітчизняна вища освіта, впроваджуючи новий перелік спеціальностей в Україні. Особливо варто зосередитися на якості, своєчасності та оригінальності освітніх програм.

Сохацький О.Ю.

*Аспірант кафедри міжнародного менеджменту
та маркетингу Тернопільського національного
економічного університету*

ВИЗНАННЯ ОБОРОННИХ ВИТРАТ ТЯГАРЕМ ДЛЯ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ: ДИСКУСІЙНІ МОМЕНТИ НА ФОНІ ЗАГОСТРЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТІВ У РІЗНИХ ЧАСТИНАХ СВІТУ

Ще у 2013 р. наукова та політична еліта країн Заходу вела активну дискусію про визнання оборонних витрат тягарем для економіки країни. Члени Північно-Атлантичного Альянсу (НАТО), особливо європейські країни, почали суттєво скорочувати оборонні бюджети, мотивуючи це тим, що період «холодної війни» закінчився. У керівництва цих країн не було побоювання щодо зростання безробіття через скорочення військових замовлень. У більшості із них були розроблені плани структурної перебудови економіки на засадах нових технологій, а в тих, що випускали новітню конкурентоспроможну зброю, скорочення замовлень військової техніки для власної армії покривалося за рахунок зростання експортних поставок. Загальним позитивним трендом для економік країн вважалося скорочення військових видатків, що сприяло підвищенню соціальних стандартів.

Хоча НАТО залишалося колективним оборонним союзом з метою стримування широкомасштабного нападу на його членів, сам такий сценарій розвитку подій вважався малоімовірним. Однак уже тоді було очевидно, що існуючі структури та сили НАТО не змогли